

Tento text slúži výlučne ako dokumentačný nástroj a nemá žiadny právny účinok. Inštitúcie Únie nenesú nijakú zodpovednosť za jeho obsah. Autentické verzie príslušných aktov vrátane ich preambúl sú tie, ktoré boli uverejnené v Úradnom vestníku Európskej únie a ktoré sú dostupné na portáli EUR-Lex. Tieto úradné znenia sú priamo dostupné prostredníctvom odkazov v tomto dokumente

► **B**

NARIADENIE RADY (ES) č. 1099/2009

z 24. septembra 2009

o ochrane zvierat počas usmrcovania

(Text s významom pre EHP)

(Ú. v. EÚ L 303, 18.11.2009, s. 1)

Zmenené a doplnené:

		Úradný vestník		
		Č.	Strana	Dátum
► <u>M1</u>	Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/625 z 15. marca 2017	L 95	1	7.4.2017
► <u>M2</u>	Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2018/723 zo 16. mája 2018	L 122	11	17.5.2018

Opravené a doplnené:

- **C1** Korigendum, Ú. v. EÚ L 198, 23.7.2016, s. 50 (1099/2009)
- **C2** Korigendum, Ú. v. EÚ L 137, 24.5.2017, s. 40 (2017/625)

NARIADENIE RADY (ES) č. 1099/2009

z 24. septembra 2009

o ochrane zvierat počas usmrcovania

(Text s významom pre EHP)

KAPITOLA I

PREDMET, ROZSAH PÔSOBNOSTI A VYMEDZENIE POJMOV

Článok 1

Predmet úpravy a rozsah pôsobnosti

1. V tomto nariadení sa ustanovujú pravidlá pre usmrcovanie zvierat rozmnožovaných alebo chovaných na produkciu potravín, vlny, kože, kožušín alebo iných produktov, ako aj pre usmrcovanie zvierat na účely depopulácie a súvisiace úkony.

Pokiaľ však ide o ryby, uplatňujú sa iba požiadavky ustanovené v článku 3 ods. 1

2. Kapitola II okrem článku 3 ods. 1 a 2, kapitola III a kapitola IV okrem článku 19 sa neuplatňujú v prípade núdzového usmrtenia mimo bitútku alebo v prípade, že by dodržanie týchto ustanovení malo za následok priame a závažné riziko pre zdravie alebo bezpečnosť ľudí.

3. Toto nariadenie sa neuplatňuje:

a) pri usmrcovaní zvierat:

- i) počas vedeckých pokusov vykonávaných pod dohľadom príslušného orgánu;
- ii) počas poľovníckych činností alebo rekreačného rybolovu;
- iii) počas kultúrnych alebo športových podujatí;

b) na hydinu, králiky a zajace zabitú mimo bitútku ich vlastníkom na jeho súkromnú domácu spotrebu.

Článok 2

Vymedzenie pojmov

Na účely tohto nariadenia sa uplatňujú tieto vymedzenia pojmov:

- a) „usmrtenie“ je akýkoľvek zámerne vyvolaný proces, ktorý spôsobí smrť zvieratá;
- b) „súvisiace úkony“ sú úkony, ako je zaobchádzanie so zvieratami, ustajnenie, znehybnenie, omráčenie a vykrvenie zvierat, ktoré sa uskutočňuje v kontexte a na mieste, kde sa majú usmrtiť;
- c) „zvieratá“ je každý stavovec okrem plazov a obojživelníkov;
- d) „núdzové usmrtenie“ je usmrtenie zvierat, ktoré sú zranené alebo majú chorobu spojenú so silnou bolesťou alebo utrpením, a ak neexistuje iná praktická možnosť zmierniť túto bolesť alebo utrpenie;

▼B

- e) „ustajnenie“ je držanie zvierat v stajniach, ohradách, zastrešených priestoroch alebo na poliach v súvislosti s úkonmi na bitúnkoch alebo v ich rámci;
- f) „omráčenie“ znamená akýkoľvek zámerne vyvolaný postup, ktorý bezbolestne spôsobí stratu vedomia a citlivosti, vrátane akéhokoľvek postupu spôsobujúceho okamžitú smrť;
- g) „náboženský rituál“ je súbor úkonov súvisiacich so zabitím zvierat, ktorý je stanovený určitým náboženstvom;
- h) „kultúrne alebo športové podujatia“ sú podujatia, ktoré hlavne a prevažne súvisia s dlhodobou ustálenými kultúrnymi tradíciami alebo športovými aktivitami vrátane pretekov alebo iných foriem súťaží, v prípade ktorých nedochádza k produkcii mäsa alebo iných živočíšnych produktov alebo pri ktorých je takáto produkcia okrajová v porovnaní so samotným podujatím a nie je z ekonomického hľadiska významná;
- i) „štandardné pracovné postupy“ znamenajú súbor písomných pokynov zameraných na dosiahnutie jednotného výkonu špecifickej funkcie alebo normy;
- j) „zabíjanie“ je usmrcovanie zvierat určených na ľudskú spotrebu;
- k) „bitúnok“ je akákoľvek prevádzkareň používaná na zabíjanie suchozemských zvierat, ktorá patrí do rozsahu pôsobnosti nariadenia (ES) č. 853/2004;
- l) „prevádzkovateľ podniku“ je každá fyzická alebo právnická osoba, ktorá riadi podnik uskutočňujúci usmrcovanie zvierat alebo akékoľvek súvisiace úkony, ktoré patria do rozsahu tohto nariadenia;
- m) „kožušinové zvieratá“ sú cicavce chované primárne na produkciu kožušín, ako sú norky, tchory, líšky, medvedíky čistotné, nutrie a činčily;
- n) „depopulácia“ je proces usmrcovania zvierat z dôvodov verejného zdravia, zdravia zvierat, dobrých podmienok zvierat alebo životného prostredia pod dohľadom príslušného orgánu;
- o) „hydina“ sú vtáky z farmových chovov vrátane vtákov, ktoré sa nepovažujú za domáce vtáky, ale ktoré sa chovajú ako domáce zvieratá, okrem pštrosotvarých;
- p) „znehybnenie“ je použitie akéhokoľvek postupu určeného na obmedzenie pohybu zvierat'a, aby sa umožnilo jeho účinné omráčenie a usmrtenie, pričom sa ušetrí akejkoľvek bolesti, akéhokoľvek strachu alebo rozrušenia, ktorým sa dá vyhnúť;

▼ M1

- q) „príslušné orgány“ sú príslušné orgány v zmysle článku 3 bodu 3 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady ► **C2** (EÚ) 2017/625 ◄ ⁽¹⁾;

▼ B

- r) „poškodenie mozgu“ je potrhávanie tkaniva centrálnej nervovej sústavy a miechy prostredníctvom podlhovastého tyčového nástroja vloženého do lebečnej dutiny.

KAPITOLA II

VŠEOBECNÉ POŽIADAVKY

Článok 3

Všeobecné požiadavky na usmrcovanie a súvisiace úkony

1. Počas usmrcovania a súvisiacich úkonov sa zvieratá ušetria akejkoľvek bolesti, strachu alebo utrpenia, ktorým sa dá vyhnúť.
2. Na účely odseku 1 prijímajú prevádzkovatelia podnikov potrebné opatrenia najmä na zabezpečenie toho, aby zvieratá:
  - a) mali fyzické pohodlie a ochranu, najmä tým, že sú čisté, držané v primeraných teplotných podmienkach a chránené pred pádom alebo pošmyknutím;
  - b) boli chránené pred zranením;
  - c) boli ustajnené a zaobchádzalo sa s nimi s ohľadom na ich bežné správanie;
  - d) nepreukazovali známky bolesti alebo strachu, ktorým sa dá vyhnúť, a aby nevykazovali neobvyklé správanie;
  - e) netrpeli v dôsledku dlhodobjšieho odňatia krmiva alebo vody;
  - f) boli chránené pred stykom s inými zvieratami, ktorému sa dá vyhnúť a ktorý by mohol narušiť ich dobré podmienky.
3. Priestory používané na usmrcovanie a súvisiace úkony sa navrhnu, vybudujú, udržiavajú a prevádzkujú tak, aby sa zabezpečil súlad s požiadavkami stanovenými v odsekoch 1 a 2 za očakávaných podmienok činnosti zariadenia počas celého roku.

⁽¹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady ► **C2** (EÚ) 2017/625 ◄ z 15. marca 2017 o úradných kontrolách a iných úradných činnostiach vykonávaných na zabezpečenie uplatňovania potravinového a krmivového práva a pravidiel pre zdravie zvierat a dobré životné podmienky zvierat, pre zdravie rastlín a pre prípravky na ochranu rastlín, o zmene nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 999/2001, (ES) č. 396/2005, (ES) č. 1069/2009, (ES) č. 1107/2009, (EÚ) č. 1151/2012, (EÚ) č. 652/2014, (EÚ) 2016/429 a (EÚ) 2016/2031, nariadení Rady (ES) č. 1/2005 a (ES) č. 1099/2009 a smerníc Rady 98/58/ES, 1999/74/ES, 2007/43/ES, 2008/119/ES a 2008/120/ES a o zrušení nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 854/2004 a (ES) č. 882/2004, smerníc Rady 89/608/EHS, 89/662/EHS, 90/425/EHS, 91/496/EHS, 96/23/ES, 96/93/ES a 97/78/ES a rozhodnutia Rady 92/438/EHS (nariadenie o úradných kontrolách) (► **C2** Ú. v. EÚ L 95, 7.4.2017, s. 1 ◄).

Článok 4

Metódy omračovania

1. Zvieratá sa usmrcujú iba po omráčení v súlade s metódami a konkrétnymi požiadavkami súvisiacimi s uplatňovaním týchto metód, ktoré sú stanovené v prílohe I. Strata vedomia a citlivosti sa musí udržať až do smrti zvieratá.

Po metódach uvedených v prílohe I, ktoré nemajú za následok okamžitú smrť (ďalej len „jednoduché omráčenie“), musí čo najrýchlejšie nasledovať postup, ktorý spôsobí smrť, akým je napr. vykrvenie, poškodenie mozgu, usmrtenie elektrickým prúdom alebo dlhšie trvajúca anoxia.

2. Príloha I sa môže zmeniť a doplniť na základe stanoviska EFSA a v súlade s postupom uvedeným článku 25 ods. 2 tak, aby sa zohľadnil vedecký a technický pokrok.

Takýmito zmenami a doplneniami sa pre zvieratá musia zabezpečiť aspoň také podmienky, ako sú podmienky, ktoré zabezpečujú existujúce metódy.

3. Usmernenia Spoločenstva týkajúce sa metód stanovených v prílohe I sa môžu prijať v súlade s postupom uvedeným v článku 25 ods. 2.

4. V prípade zvierat, ktoré majú byť zabitú osobitným spôsobom podľa náboženských rituálov, sa požiadavky odseku 1 neuplatnia za predpokladu, že sa zabitie uskutoční na bitútku.

Článok 5

Kontroly omráčenia

1. Prevádzkovatelia podnikov zabezpečia, aby osoby zodpovedné za omračovanie alebo iný určený personál vykonávali pravidelné kontroly, aby sa zabezpečilo, že zvieratá v období medzi koncom procesu omračovania a smrťou nepreukazujú žiadne známky vedomia alebo citlivosti.

Takéto kontroly sa vykonávajú na dostatočne reprezentatívnej vzorke zvierat a ich frekvencia sa stanoví s ohľadom na výsledok predchádzajúcich kontrol a všetkých faktorov, ktoré môžu ovplyvniť účinnosť procesu omračovania.

Ak výsledok kontroly ukáže, že zviera nie je riadne omráčené, osoba zodpovedná za omračovanie okamžite prijme primerané opatrenia vymedzené v štandardných pracovných postupoch vypracovaných v súlade s článkom 6 ods. 2.

2. Ak sa na účely článku 4 ods. 4 zvieratá usmrcujú bez predchádzajúceho omračovania, osoby zodpovedné za zabíjanie vykonávajú systematické kontroly, aby sa zabezpečilo, že zvieratá pred ukončením znehybnenia nepreukazujú žiadne známky vedomia alebo citlivosti a pred úpravou či obarením žiadne známky života.

▼B

3. Na účely odsekov 1 a 2 môžu prevádzkovatelia podnikov použiť kontrolné postupy stanovené v príručkách osvedčených postupov uvedených v článku 13.

4. Vo vhodných prípadoch možno na zohľadnenie vysokej úrovne spoľahlivosti niektorých metód omračovania a na základe stanoviska EFSA prijať v súlade s postupom uvedeným v článku 25 ods. 2 výnimky z požiadaviek stanovených v odseku 1.

*Článok 6***Štandardné pracovné postupy**

1. Prevádzkovatelia podnikov plánujú usmrcovanie zvierat a súvisiace úkony vopred a vykonávajú ich v súlade so štandardnými pracovnými postupmi.

2. Prevádzkovatelia podnikov vypracujú a uplatňujú takéto štandardné pracovné postupy s cieľom zabezpečiť, aby sa usmrcovanie a súvisiace úkony uskutočňovali v súlade s článkom 3 ods. 1.

Pokiaľ ide o omračovanie, v štandardných pracovných postupoch sa:

- a) zohľadnia odporúčania výrobcov;
- b) pre každú použitú metódu omračovania na základe dostupných vedeckých dôkazov vymedzia kľúčové parametre ustanovené v kapitole I prílohy I, ktorými sa zabezpečí účinnosť danej metódy na omráčenie zvierat;
- c) vymedzia opatrenia, ktoré sa majú prijať v prípade, ak sa na základe kontroly uvedenej v článku 5 zistí, že zviera nie je riadne omráčené, alebo ak zviera zabíjané v súlade s článkom 4 ods. 4 stále prejavuje známky života.

3. Na účely odseku 2 tohto článku môže prevádzkovateľ podniku použiť štandardné pracovné postupy opísané v príručkách osvedčených postupov uvedených v článku 13.

4. Prevádzkovatelia podnikov poskytnú štandardné pracovné postupy príslušnému orgánu na požiadanie.

*Článok 7***Úroveň spôsobilosti a osvedčenie o spôsobilosti**

1. Usmrcovanie a súvisiace úkony vykonávajú iba osoby s príslušnou úrovňou spôsobilosti na túto činnosť bez toho, aby zvieratám spôsobili akúkoľvek bolesť, strach či utrpenie, ktorým sa dá vyhnúť.

2. Prevádzkovatelia podnikov zabezpečia, aby nasledujúce úkony spojené so zabíjaním vykonávali iba osoby, ktoré vlastnia osvedčenie o spôsobilosti na takéto úkony, ako sa ustanovuje v článku 21, ktorým sa preukazuje ich spôsobilosť na ich vykonávanie v súlade s ustanoveniami tohto nariadenia:

▼B

- a) zaobchádzanie so zvieratami a starostlivosť o ne pred ich znehybnením;
- b) znehybnenie zvierat na účely omráčenia alebo zabitia;
- c) omráčenie zvierat;
- d) posúdenie účinného omráčenia;
- e) zavesenie alebo zdvihnutie živých zvierat;
- f) vykrcenie živých zvierat;
- g) zabíjanie v súlade s článkom 4 ods. 4.

3. Bez toho, aby bola dotknutá povinnosť stanovená v odseku 1 tohto článku, sa usmrcovanie kožušinových zvierat vykonáva v prítomnosti a pod priamym dohľadom osoby, ktorá vlastní osvedčenie o spôsobilosti, ako sa uvádza v článku 21, vydané na všetky úkony vykonávané pod jej dohľadom. Prevádzkovatelia kožušinových fariem vopred oznámia termín usmrcovania zvierat príslušnému orgánu.

*Článok 8***Návod na použitie omračovacích a znehybňovacích zariadení**

Výrobky predávané alebo propagované ako znehybňovacie alebo omračovacie zariadenia sa predávajú len vtedy, ak je k nim pripojený príslušný návod týkajúci sa ich použitia spôsobom, ktorým sa zabezpečia optimálne podmienky zvierat. Výrobcovia tento návod zverejnia aj na internete.

V návode sa stanoví najmä:

- a) druhy, kategórie, počty a/alebo hmotnosť zvierat, pre ktoré je zariadenie určené;
- b) odporúčané parametre zodpovedajúce rôznym okolnostiam použitia vrátane kľúčových parametrov stanovených v kapitole I prílohy I;
- c) v prípade omračovacích zariadení metóda na monitorovanie účinnosti zariadení, pokiaľ ide o súlad s pravidlami ustanovenými v tomto nariadení;
- d) odporúčania na údržbu a v prípade potreby i kalibráciu omračovacích zariadení.

*Článok 9***Použitie omračovacích a znehybňovacích zariadení**

1. Prevádzkovatelia podnikov zabezpečia, aby všetky zariadenia používané na znehybňovanie alebo omračovanie zvierat udržiavali a kontrolovali v súlade s návodom výrobcu osoby vyškolené konkrétne na tento účel.

Prevádzkovatelia podnikov vypracujú záznamy o údržbe. Tieto záznamy uchovávajú aspoň rok a na požiadanie ich poskytnú príslušnému orgánu.

▼B

2. Prevádzkovatelia podnikov zabezpečia, aby bolo počas úkonov omračovania na mieste okamžite k dispozícii vhodné náhradné zariadenie, ktoré sa použije v prípade zlyhania pôvodne použitého omračovacieho zariadenia. Náhradná metóda sa môže od pôvodne použitej metódy líšiť.

3. Prevádzkovatelia podnikov zabezpečia, aby sa zvieratá neumiestňovali do znehybňovacieho zariadenia vrátane zariadení na znehybnenie hlavy, kým nie je osoba zodpovedná za omračenie alebo vykrvenie pripravená čo najrýchlejšie ich omráčiť alebo vykryť.

*Článok 10***Súkromná domáca spotreba**

Na zabíjanie iných zvierat ako hydiny, králikov a zajacov a na súvisiace úkony mimo bitútku, ktoré vykonáva na účely súkromnej domácej spotreby ich majiteľ alebo osoba, za ktorú je majiteľ zodpovedný a ktorá koná pod jeho dohľadom, sa vzťahujú len požiadavky článku 3 ods. 1, článku 4 ods. 1 a článku 7 ods. 1.

Na zabíjanie iných zvierat ako hydiny, králikov a zajacov, ošípaných, oviec a kôz mimo bitútku, ktoré vykonáva na účely súkromnej domácej spotreby ich majiteľ alebo osoba, za ktorú je majiteľ zodpovedný a ktorá koná pod jeho dohľadom, sa však vzťahujú aj požiadavky ustanovené v článku 15 ods. 3 a v bodoch 1.8 až 1.11, 3.1 a, pokiaľ ide o jednoduché omračovanie, aj v bode 3.2 prílohy III.

*Článok 11***Priama dodávka malých množstiev hydiny, králikov a zajacov**

►C1 1. Na zabíjanie hydiny, králikov a zajacov na farme na účely priamej dodávky malých množstiev mäsa ◄ od výrobcu konečnému spotrebiteľovi alebo miestnym maloobchodným prevádzkarňam, ktoré takéto mäso dodávajú priamo konečnému spotrebiteľovi vo forme čerstvého mäsa, sa vzťahujú len požiadavky článku 3 ods. 1, článku 4 ods. 1 a článku 7 ods. 1, a to pod podmienkou, že počet zvierat zabitých na farme neprekročí maximálny počet zvierat, ktorý sa ustanoví v súlade s postupom uvedeným v článku 25 ods. 2.

2. Ak tento počet prekročí maximálny počet uvedený v prvom odseku tohto článku, na zabíjanie takýchto zvierat sa uplatnia požiadavky ustanovené v kapitolách II a III tohto nariadenia.

*Článok 12***Dovoz z tretích krajín**

Požiadavky ustanovené v kapitolách II a III tohto nariadenia sa uplatňujú na účely článku 12 ods. 2 písm. a) nariadenia (ES) č. 854/2004.

Zdravotné osvedčenie, ktoré sprevádza mäso dovezené z tretích krajín, sa doplní atestom potvrdzujúcim, že boli splnené požiadavky, ktoré sú aspoň rovnocenné požiadavkám ustanoveným v kapitolách II a III tohto nariadenia.

▼B*Článok 13***Vypracovanie a zverejňovanie príručiek osvedčených postupov**

1. Členské štáty podporujú vypracovanie a zverejňovanie príručiek osvedčených postupov na uľahčenie vykonávania tohto nariadenia.
2. Po zostavení uvedených príručiek osvedčených postupov ich organizácie prevádzkovateľov podnikov vypracujú a zverejnia, pričom:
  - a) sa radia so zástupcami mimovládnych organizácií, príslušnými orgánmi a inými zainteresovanými stranami;
  - b) zohľadnia vedecké stanoviská uvedené v článku 20 ods. 1 písm. c).
3. Príslušný orgán posúdi príručky osvedčených postupov, aby sa zabezpečilo, že sa vypracovali v súlade s odsekom 2 a že sú v súlade s existujúcimi usmerneniami Spoločenstva.
4. V prípade, že prevádzkovatelia podnikov nepredložia príručky osvedčených postupov, príslušný orgán môže vypracovať a zverejniť svoje vlastné príručky osvedčených postupov.
5. Členské štáty postúpia Komisii všetky príručky osvedčených postupov potvrdené príslušným orgánom. Komisia zriadi a prevádzkuje registračný systém takýchto príručiek a sprístupní ho členským štátom.

KAPITOLA III

DODATOČNÉ POŽIADAVKY NA BITÚNKY*Článok 14***Usporiadanie, výstavba a vybavenie bitúnkov**

1. Prevádzkovatelia podnikov zabezpečia, aby usporiadanie, stavba bitúnkov a vybavenie, ktoré sa v nich používa, spĺňali pravidlá stanovené v prílohe II.
2. Na účely tohto nariadenia predložia prevádzkovatelia podnikov na požiadanie príslušnému orgánu uvedenému v článku 4 nariadenia (ES) č. 853/2004 v prípade každého bitúnku aspoň tieto informácie:
  - a) maximálny počet zvierat za hodinu pre každú linku bitúnku;
  - b) kategórie zvierat a hmotnosť, pre ktoré sa môžu použiť dostupné omračovacie a znehybňovacie zariadenia;
  - c) maximálnu kapacitu každého priestoru na ustajnenie.

Príslušný orgán posúdi pri schvaľovaní bitúnku informácie, ktoré mu prevádzkovateľ predložil v súlade s prvým pododsekom.

▼B

3. V súlade s postupom uvedeným v článku 25 ods. 2 sa môžu prijať:

- a) výnimky z pravidiel stanovených v prílohe II v prípade mobilných bitúnkov;
- b) zmeny a doplnenia nevyhnutné na úpravu prílohy II vzhľadom na vedecký a technický pokrok.

Do prijatia výnimiek uvedených v písmene a) prvého pododseku môžu členské štáty ustanoviť alebo ponechať v platnosti vnútroštátne predpisy, ktoré sa vzťahujú na pojazdné bitútky.

4. Usmernenia Spoločenstva na vykonávanie odseku 2 tohto článku a prílohy II sa môžu prijať v súlade s postupom uvedeným v článku 25 ods. 2.

*Článok 15***Zaobchádzanie so zvieratami a ich znehybňovanie na bitúnkoch**

1. Prevádzkovatelia podnikov zabezpečia dodržiavanie prevádzkových pravidiel pre bitútky stanovených v prílohe III.

2. Prevádzkovatelia podnikov zabezpečia, aby sa všetky zvieratá usmrtené v súlade s článkom 4 ods. 4 bez predchádzajúceho omráčenia jednotlivo znehybnili; prežúvavce sa znehybnia mechanicky.

Nesmú sa používať systémy, ktorými sa hovädzí dobytok znehybňuje prevrátením alebo inou neprírodnou polohou, okrem prípadov, keď sa zvieratá zabíjajú v súlade s článkom 4 ods. 4 a za predpokladu, že sa opatria zariadením, ktoré znemožňuje bočný i vertikálny pohyb hlavy zvieratá a dá sa prispôsobiť jeho veľkosti.

3. Zakazujú sa tieto metódy znehybňovania:

- a) zavesenie alebo zdvíhanie zvierat pri vedomí;
- b) mechanické upínanie alebo uväzovanie nôh zvierat;
- c) preťatie miechy napríklad použitím noža alebo dýky;
- d) použitie elektrického prúdu na znehybnenie zvieratá, ktoré ho za kontrolovaných podmienok neomráči ani nezabije, najmä akékoľvek použitie elektrického prúdu, ktoré nedosiahne mozog.

Písmená a) a b) sa však nevzťahujú na závesné háky používané v prípade hydiny.

4. Príloha III sa môže zmeniť a doplniť v súlade s postupom uvedeným článku 25 ods. 2 tak, aby sa zohľadnil vedecký a technický pokrok vrátane stanoviska EFSA.

5. Usmernenia Spoločenstva na vykonávanie pravidiel stanovených v prílohe III sa môžu prijať v súlade s postupom uvedeným v článku 25 ods. 2.

▼B*Článok 16***Monitorovanie postupov na bitúnkoch**

1. Na účely článku 5 prevádzkovatelia podnikov zavedú a vykonávajú vhodné postupy monitorovania na bitúnkoch.
2. V postupoch monitorovania ustanovených v odseku 1 tohto článku sa opíšu spôsoby, akými sa majú vykonať kontroly uvedené v článku 5, a uvedú sa v nich aspoň:
  - a) mená osôb zodpovedných za postup monitorovania;
  - b) ukazovatele určené na zisťovanie známkov bezvedomia a vedomia alebo citlivosti u zvierat; ukazovatele určené na odhalenie absencie známkov života pri zvieratách zabitých v súlade s článkom 4 ods. 4;
  - c) kritériá na určenie toho, či sú výsledky na základe ukazovateľov uvedených v písmene b) uspokojivé;
  - d) okolnosti a/alebo čas, kedy sa musí monitorovanie uskutočniť;
  - e) počet zvierat v každej vzorke, ktoré sa majú počas monitorovania skontrolovať;
  - f) vhodné postupy, aby sa v prípade nesplnenia kritérií uvedených v písmene c) úkony spojené s omračovaním alebo usmrčovaním prehodnotili s cieľom identifikovať príčiny akýchkoľvek nedostatkov a potrebné zmeny, ktoré sa majú pri týchto úkonoch vykonať.
3. Prevádzkovatelia podnikov zavedú konkrétny postup monitorovania pre každú linku bitúнку.
4. Vo frekvencii kontrol sa zohľadnia hlavné rizikové faktory, ako sú zmeny týkajúce sa druhov alebo veľkosti zabíjaných zvierat alebo organizácie práce personálu, a stanoví sa tak, aby zabezpečila vysoko spoľahlivé výsledky.
5. Na účely odsekov 1 až 4 tohto článku môžu prevádzkovatelia podnikov použiť postupy monitorovania stanovené v príručkách osvedčených postupov uvedených v článku 13.
6. Usmernenia Spoločenstva týkajúce sa postupov monitorovania na bitúnkoch sa môžu prijať v súlade s postupom uvedeným v článku 25 ods. 2.

*Článok 17***Pracovník zodpovedný za dobré podmienky zvierat**

1. Prevádzkovatelia podnikov vymenujú v každom bitúнку pracovníka zodpovedného za dobré podmienky zvierat, ktorý im bude v danom bitúнку pomáhať pri zabezpečovaní dodržiavania pravidiel ustanovených v tomto nariadení.

▼B

2. Pracovník zodpovedný za dobré podmienky zvierat je priamo zodpovedný prevádzkovateľovi podniku a priamo mu podáva správy o záležitostiach týkajúcich sa dobrých podmienok zvierat. Môže vyžadovať, aby personál bitúнку uskutočnil akékoľvek nápravné opatrenia potrebné na zabezpečenie dodržiavania pravidiel ustanovených v tomto nariadení.

3. Povinnosti pracovníka zodpovedného za dobré podmienky zvierat sa stanovujú v štandardných pracovných postupoch bitúнку a príslušný personál musí byť o nich účinne informovaný.

4. Pracovník zodpovedný za dobré podmienky zvierat je držiteľom osvedčenia o spôsobilosti uvedeného v článku 21 vydaného na všetky úkony uskutočňované na bitúnkoch, za ktoré je zodpovedný.

5. Pracovník zodpovedný za dobré podmienky zvierat zaznamenáva opatrenia prijaté na účely zlepšenia podmienok zvierat na bitúнку, na ktorom vykonáva svoju činnosť. Takéto záznamy sa uchovávajú aspoň jeden rok a na požiadanie sa sprístupnia príslušnému orgánu.

6. Odseky 1 až 5 sa nevzťahujú na bitúunky, na ktorých sa ročne zabije menej ako 1 000 dobytčích jednotiek cicavčích druhov alebo 150 000 vtákov alebo králikov.

Na účely prvého pododseku je „dobytčia jednotka“ štandardná merná jednotka, ktorá umožňuje agregáciu rôznych kategórií hospodárskych zvierat, aby sa umožnilo ich porovnanie.

Pri uplatňovaní prvého pododseku používajú členské štáty tieto prepočtové koeficienty:

- a) dospelý hovädzí dobytok v zmysle nariadenia (ES) č. 1234/2007 z 22. októbra 2007 o vytvorení spoločnej organizácie poľnohospodárskych trhov a o osobitných ustanoveniach pre určité poľnohospodárske výrobky (nariadenie o jednotnej spoločnej organizácii trhov)⁽¹⁾ a koňovité zvieratá: 1 dobytčia jednotka;
- b) ostatný hovädzí dobytok: 0,50 dobytčej jednotky;
- c) ošípané so živou hmotnosťou viac ako 100 kg: 0,20 dobytčej jednotky;
- d) ostatné ošípané: 0,15 dobytčej jednotky;
- e) ovce a kozy: 0,10 dobytčej jednotky;
- f) jahňatá, kozľatá a ciciaky so živou hmotnosťou menej ako 15 kg: 0,05 dobytčej jednotky.

KAPITOLA IV

DEPOPULÁCIA A NÚDZOVÉ USMRCOVANIE*Článok 18***Depopulácia**

1. Príslušný orgán zodpovedný za depopuláciu vypracuje pred jej začatím akčný plán, aby sa zabezpečilo dodržiavanie pravidiel stanovených v tomto nariadení.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ L 299, 16.11.2007, s. 1.

▼B

Do pohotovostných plánov požadovaných podľa právnych predpisov Spoločenstva týkajúcich sa zdravia zvierat sa začlenia najmä plánované metódy omračovania a usmrcovania a zodpovedajúce štandardné pracovné postupy na zabezpečenie dodržiavania pravidiel stanovených v tomto nariadení, a to na základe hypotézy o veľkosti a umiestnení predpokladaných ohnísk uvedenej v pohotovostnom pláne.

2. Príslušný orgán:

a) zabezpečí, aby sa takéto úkony vykonávali v súlade s akčným plánom uvedeným v odseku 1;

b) prijme všetky vhodné opatrenia na zachovanie najlepších možných podmienok zvierat.

3. Na účely tohto článku a za mimoriadnych okolností môže príslušný orgán udeliť výnimky z jedného alebo viacerých ustanovení tohto nariadenia, ak sa domnieva, že dodržanie daných ustanovení by mohlo ovplyvniť zdravie ľudí alebo významne spomaliť proces eradikácie choroby.

4. Do 30. júna každého roku príslušný orgán uvedený v odseku 1 zašle Komisii správu o depopuláciách vykonaných v predchádzajúcom roku a zverejní ich na internete.

Táto správa musí za každú depopuláciu obsahovať predovšetkým:

a) dôvody depopulácie;

b) počet a druhy usmrtených zvierat;

c) použité metódy omračovania a usmrcovania;

d) opis vzniknutých problémov a prípadne nájdených riešení na zmiernenie alebo minimalizovanie utrpenia dotknutých zvierat;

e) akúkoľvek výnimku udelenú v súlade s odsekom 3.

5. Usmernenia Spoločenstva na vypracovanie a vykonávanie akčných plánov týkajúcich sa depopulácie sa môžu prijať v súlade s postupom uvedeným v článku 25 ods. 2.

6. Podľa potreby sa na účely zohľadnenia informácií, ktoré sa získajú v ADNS, môže v súlade s postupom uvedeným v článku 25 ods. 2 prijať výnimka z povinnosti podávať správu ustanovenej v odseku 4 tohto článku.

*Článok 19***Núdzové usmrcovanie**

V prípade núdzového usmrcovania prijme chovateľ príslušných zvierat všetky potrebné opatrenia na čo najskoršie usmrtenie zvierat.

▼B**KAPITOLA V
PRÍSLUŠNÝ ORGÁN***Článok 20***Vedecká podpora**

1. Každý členský štát zabezpečí dostupnosť nezávislej vedeckej podpory na pomoc príslušným orgánom na ich žiadosť tak, že poskytne:

- a) vedecké a technické odborné poradenstvo týkajúce sa schvaľovania bitúnkov, ako sa uvádza v článku 14 ods. 2, a vývoja nových metód omračovania;
- b) vedecké stanoviská k návodom poskytovaným výrobcami na používanie a údržbu znehybňovacích a omračovacích zariadení;
- c) vedecké stanoviská k príručiekam osvedčených postupov vypracovaných na jeho území na účely tohto nariadenia;
- d) odporúčania na účely tohto nariadenia, najmä v súvislosti s inšpekčiami a auditmi;
- e) stanoviská o schopnostiach a vhodnosti samostatných orgánov a subjektov v súvislosti s plnením požiadaviek ustanovených v článku 21 ods. 2.

2. Vedecká podpora sa môže poskytovať prostredníctvom siete pod podmienkou, že pri všetkých relevantných činnostiach, ktoré sa uskutočňujú v príslušných členských štátoch, sa vykonávajú všetky úlohy uvedené v odseku 1.

Na tento účel určí každý členský štát jeden kontaktný bod a sprístupní ho cez Internet. Tento kontaktný bod zodpovedá za poskytovanie technických a vedeckých informácií a najlepších postupov týkajúcich sa vykonávania tohto nariadenia svojim partnerom a Komisii.

*Článok 21***Osvedčenie o spôsobilosti**

1. Na účely článku 7 určia členské štáty príslušný orgán zodpovedný za:

- a) zabezpečenie toho, aby pre personál podieľajúci sa na usmrcovaní a súvisiacich úkonoch boli k dispozícii kurzy odbornej prípravy;
- b) vydávanie osvedčení o spôsobilosti, ktorými sa potvrdzuje vykonanie nezávislej záverečnej skúšky; predmety tejto skúšky sa týkajú dotknutých kategórií zvierat a zodpovedajú úkonom uvedeným v článku 7 ods. 2 a 3 a predmetom uvedeným v prílohe IV;
- c) schvaľovanie programov odbornej prípravy pre kurzy uvedené v písm. a) a obsahu a podmienok skúšky uvedenej v písm. b).

▼B

2. Príslušný orgán môže poveriť záverečnou skúškou a vydávaním osvedčenia o spôsobilosti samostatný orgán alebo subjekt, ktorý:

- a) má na tieto úlohy náležité odborné schopnosti, personál a vybavenie;
- b) je nezávislý a pokiaľ ide o záverečnú skúšku a vydávanie osvedčení o spôsobilosti, nedochádza ku žiadnemu konfliktu záujmov.

Príslušný orgán môže poveriť samostatný orgán alebo subjekt, ktorý má na predmetné úlohy náležité odborné schopnosti, personál a vybavenie, aj organizáciou kurzov odbornej prípravy.

Podrobnosti o orgánoch a subjektoch, ktoré boli poverené uvedenými úlohami, zverejní príslušný orgán prostredníctvom internetu.

3. V osvedčeniach o spôsobilosti sa uvádza, na ktoré kategórie zvierat, typ zariadení a na ktoré úkony uvedené v článku 7 ods. 2 alebo 3 sa osvedčenie vzťahuje.

4. Členské štáty uznávajú osvedčenia o spôsobilosti vydané v inom členskom štáte.

5. Príslušný orgán môže vydať dočasné osvedčenia o spôsobilosti pod podmienkou, že:

- a) žiadateľ je zaregistrovaný v niektorom z kurzov odbornej prípravy uvedených v odseku 1 písm. a);
- b) žiadateľ bude pracovať v prítomnosti a pod priamym dohľadom inej osoby, ktorá je držiteľom osvedčenia o spôsobilosti vydaným na špecifickú činnosť, ktorá sa bude vykonávať;
- c) platnosť dočasného osvedčenia neprekročí tri mesiace a
- d) žiadateľ poskytne písomné vyhlásenie, v ktorom uvedie, že mu v minulosti nebolo vydané iné dočasné osvedčenie o spôsobilosti rovnakého rozsahu, alebo k spokojnosti príslušného orgánu preukáže, že sa nemohol zúčastniť na záverečnej skúške.

6. Bez toho, aby bolo dotknuté rozhodnutie súdneho orgánu alebo príslušného orgánu zakazujúce zaobchádzanie so zvieratami, sa osvedčenie o spôsobilosti vrátane dočasného osvedčenia o spôsobilosti vydá len v prípade, ak žiadateľ poskytne písomné vyhlásenie, že sa nedopustil vážneho porušenia právnych predpisov Spoločenstva a/alebo vnútroštátnych právnych predpisov o ochrane zvierat za posledné tri roky pred podaním žiadosti o takéto osvedčenie.

7. Členské štáty môžu na účely tohto nariadenia uznať doklady o kvalifikácii získané na iné účely ako rovnocenné s osvedčeniami o spôsobilosti pod podmienkou, že boli získané za rovnocenných podmienok, ako sú podmienky stanovené v tomto článku. Príslušný orgán zverejní a aktualizuje prostredníctvom internetu zoznam dokladov o kvalifikácii, ktoré uznáva ako rovnocenné s osvedčeniami o spôsobilosti.

▼B

8. Usmernenia Spoločenstva k uplatňovaniu odseku 1 tohto článku možno prijať v súlade s postupom stanoveným v článku 25 ods. 2.

KAPITOLA VI

NEDODRŽIAVANIE PODMIENOK, SANKCIE A VYKONÁVACIE PRÁVOMOCI

▼M1**▼B***Článok 23***Sankcie**

Členské štáty stanovujú pravidlá udeľovania sankcií uplatniteľných v prípade porušenia tohto nariadenia a prijímajú všetky potrebné opatrenia na zabezpečenie ich vykonávania. Uložené sankcie musia byť účinné, primerané a odrádzajúce. Členské štáty o týchto ustanoveniach informujú Komisiu do 1. januára 2013 a bezodkladne jej oznámia akékoľvek následné zmeny a doplnenia týchto ustanovení.

*Článok 24***Vykonávacie pravidlá**

Všetky podrobné pravidlá potrebné na uplatnenie tohto nariadenia sa môžu prijať v súlade s postupom uvedeným v článku 25 ods. 2.

*Článok 25***Postup výboru**

1. Komisii pomáha Stály výbor pre potravinový reťazec a zdravie zvierat ustanovený článkom 58 nariadenia (ES) č. 178/2002.
2. Ak sa odkazuje na tento odsek, uplatňujú sa články 5 a 7 rozhodnutia 1999/468/ES.

Lehota uvedená v článku 5 ods. 6 rozhodnutia 1999/468/ES je tri mesiace.

KAPITOLA VII

ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

*Článok 26***Prísnejšie vnútroštátne predpisy**

1. Toto nariadenie nebráni členským štátom pri zachovaní akýchkoľvek vnútroštátnych predpisov zameraných na zabezpečenie rozsiahlejšej ochrany zvierat počas ich usmrcovania, ktoré sú účinné v čase nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia.

Členské štáty informujú o takýchto vnútroštátnych predpisoch Komisiu pred 1. januárom 2013. Komisia na ne upozorní ostatné členské štáty.

▼B

2. Členské štáty môžu prijať vnútroštátne predpisy zamerané na zabezpečenie rozsiahlejšej ochrany zvierat počas ich usmrcovania, ako sa poskytuje v tomto nariadení, v súvislosti s týmito oblasťami:

- a) usmrcovaním zvierat a súvisiacimi úkonmi mimo bitútku;
- b) zabíjaním zveri z farmových chovov vymedzenej v bode 1.6 prílohy I k nariadeniu (ES) č. 853/2004 vrátane sobov a súvisiacimi úkonmi;
- c) zabíjaním zvierat v súlade s článkom 4 ods. 4 a súvisiacimi úkonmi.

Členské štáty oznámia Komisii všetky takéto vnútroštátne predpisy. Komisia na ne upozorní ostatné členské štáty.

3. Ak na základe nových vedeckých dôkazov považuje členský štát za potrebné prijať opatrenia zamerané na zabezpečenie rozsiahlejšej ochrany zvierat počas ich usmrcovania v súvislosti s metódami omračovania uvedenými v prílohe I, oznámi plánované opatrenia Komisii. Komisia na ne upozorní ostatné členské štáty.

Komisia vec predloží výboru uvedenému v článku 25 ods. 1 do jedného mesiaca od tohto oznámenia, pričom na základe stanoviska EFSA a v súlade s postupom uvedeným v článku 25 ods. 2 uvedené vnútroštátne opatrenia schváli alebo zamietne.

Ak to Komisia považuje za vhodné, môže na základe schválených vnútroštátnych opatrení navrhnúť zmeny a doplnenia prílohy I v súlade s článkom 4. ods 2.

4. Členský štát nesmie zakázať ani obmedziť uvedenie výrobkov živočíšneho pôvodu, ktoré pochádzajú zo zvierat usmrtených v iných členských štátoch, do obehu na svojom území z dôvodu, že dotknuté zvieratá neboli usmrtené v súlade s jeho vnútroštátnymi predpismi zameranými na rozsiahlejšiu ochranu zvierat počas ich usmrcovania.

Článok 27

Podávanie správ

1. Komisia najneskôr do 8. decembra 2014 predloží Európskemu parlamentu a Rade správu o možnosti zavedenia určitých požiadaviek týkajúcich sa ochrany rýb počas usmrcovania, v ktorej zohľadní aspekty dobrých podmienok zvierat, ako aj sociálno-ekonomické a environmentálne vplyvy. K tejto správe sa podľa potreby priložia legislatívne návrhy s cieľom zmeniť a doplniť toto nariadenie začlenením konkrétnych pravidiel týkajúcich sa ochrany rýb počas usmrcovania.

Do prijatia uvedených opatrení môžu členské štáty prijať alebo ponechať v platnosti vnútroštátne opatrenia týkajúce sa ochrany rýb počas zabíjania alebo usmrcovania, pričom o nich informujú Komisiu.

2. Komisia najneskôr do 8. decembra 2012 predloží Európskemu parlamentu a Rade správu o systémoch znehybňovania hovädzieho dobytku prevrátením alebo inou neprirodzenou polohou. Táto správa musí vychádzať z výsledkov vedeckej štúdie, v ktorej sa uvedené systémy porovnávajú so systémami ponechávajúcimi hovädzí dobytok

▼B

vo vzpriamenej polohe, pričom sa v nej zohľadnia aspekty dobrých podmienok zvierat, ako aj sociálno-ekonomické vplyvy vrátane prijateľnosti zo strany náboženských spoločenstiev a bezpečnosti prevádzkovateľov. K tejto správe sa podľa potreby priložia legislatívne návrhy s cieľom zmeniť a doplniť toto nariadenie týkajúce sa systémov znehýbňovania hovädzieho dobytku prevrátením alebo inou neprirodzenou polohou.

3. Komisia najneskôr do 8. decembra 2013 predloží Európskemu parlamentu a Rade správu o rôznych metódach omračovania hydiny, konkrétne o omračovaní viacerých kusov vo vodnom kúpeli, v ktorej zohľadní aspekty dobrých podmienok zvierat, ako aj sociálno-ekonomické a environmentálne vplyvy.

*Článok 28***Zrušenie**

1. Smernica 93/119/EHS sa zrušuje.

Na účely článku 29 ods. 1 tohto nariadenia sa však naďalej uplatňujú tieto ustanovenia smernice 93/119/EHS:

a) Príloha A:

i) oddiel I bod 1;

ii) oddiel II bod 1, bod 3 druhá veta, body 6, 7 a 8 a bod 9 prvá veta;

b) príloha C oddiel II body 3.A.2, 3.B.1 prvý pododsek, 3.B.2, 3.B.4 a body 4.2 a 4.3.

2. Odkazy na zrušenú smernicu sa považujú za odkazy na toto nariadenie.

*Článok 29***Prechodné ustanovenia**

1. Do 8. decembra 2019 sa článok 14 ods. 1 uplatňuje iba na nové bitúnky alebo na akékoľvek nové usporiadanie, stavbu alebo vybavenie, na ktoré sa vzťahujú pravidlá stanovené v prílohe II, ktoré sa nezačali používať pred 1. januárom 2013.

2. Členské štáty môžu ustanoviť, že do 8. decembra 2015 sa budú osvedčenia o spôsobilosti uvedené v článku 21 vydávať zjednodušeným postupom osobám, ktoré preukážu príslušnú odbornú prax v trvaní najmenej troch rokov.

*Článok 30***Nadobudnutie účinnosti**

Toto nariadenie nadobúda účinnosť dvadsiatym dňom po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Uplatňuje sa od 1. januára 2013.

Toto nariadenie je záväzné v celom rozsahu a priamo uplatniteľné vo všetkých členských štátoch.

PRÍLOHA I

ZOZNAM METÓD OMRAČOVANIA A SÚVISIACE ŠPECIFIKÁCIE

(podľa článku 4)

KAPITOLA I

Metódy

Tabuľka 1 — Mechanické metódy

Č.	Názov	Opis	Podmienky používania	Kľúčové parametre	Špecifické požiadavky na niektoré metódy – kapitola II tejto prílohy
1	Penetračné jatočné zariadenie	Závažné a nezvratné poškodenie mozgu spôsobené nárazom a prienikom projektilu Jednoduché omráčenie	Všetky druhy Zabíjanie, depopulácia a iné situácie	Pozícia a smer výstrelu Vhodná rýchlosť, dĺžka a priemer projektilu pri výstupe podľa veľkosti a druhu zvierat Maximálna doba od omráčenia po začiatok vykrvenia/ usmrtenie (v sekundách)	Neuplatňuje sa
2	Nepenetračné jatočné zariadenie	Závažné poškodenie mozgu spôsobené nárazom projektilu bez prieniku Jednoduché omráčenie	Prežúvavce, hydina, králiky a zajace Pri prežúvavcoch len zabíjanie Pri hydine, králikoch a zajacoch zabíjanie, depopulácia a iné situácie	Pozícia a smer výstrelu Vhodná rýchlosť, priemer a tvar projektilu podľa veľkosti a druhu zvierat Sila použitého náboja Maximálna doba od omráčenia po začiatok vykrvenia/ usmrtenie (v sekundách)	Bod 1
3	Strelná zbraň s voľným projektilom	Závažné a nezvratné poškodenie mozgu spôsobené nárazom a prienikom jedného alebo viacerých projektilov	Všetky druhy Zabíjanie, depopulácia a iné situácie	Pozícia výstrelu Sila a kaliber náboja Typ projektilu	Neuplatňuje sa
4	Drvenie	Okamžité rozdrvenie celého zvieratá	Kurčatá do veku 72 hodín a embryá vo vajciach Všetky situácie okrem zabíjania	Uviest' maximálnu veľkosť skupiny Vzdialenosť medzi čepeľami a rýchlosť rotácie Opatrenie proti preťaženiu	Bod 2

▼B

Č.	Názov	Opis	Podmienky používania	Kľúčové parametre	Špecifické požiadavky na niektoré metódy – kapitola II tejto prílohy
5	Dislokácia krčných stavcov	Manuálne alebo mechanické natiahnutie a vykrútenie krku, ktoré spôsobí mozgovú ischémiu	Hydina do 5 kg živej hmotnosti Zabíjanie, depopulácia a iné situácie	Neuplatňuje sa	Bod 3
6	Úder do hlavy	Pevný a presný úder do hlavy spôsobujúci vážne poškodenie mozgu	Ciciaky, jahňatá, kozľatá, králiky, zajace, kožušinové zvieratá a hydina do 5 kg živej hmotnosti Zabíjanie, depopulácia a iné situácie	Sila a miesto úderu	Bod 3

Tabuľka 2 — Elektrické metódy

Č.	Názov	Opis	Podmienky používania	Kľúčové parametre	Špecifické požiadavky kapitoly II tejto prílohy
1	Omráčenie elektrickým prúdom aplikovaným iba do hlavy	Expozícia mozgu elektrickému prúdu, ktorý na elektroencefalogram (EEG) vyvolá celkový záznam ako pri epileptickom záchvate Jednoduché omráčenie	Všetky druhy Zabíjanie, depopulácia a iné situácie	Minimálny elektrický prúd (A alebo mA) Minimálne napätie (V) Maximálna frekvencia (Hz) Minimálna doba expozície Maximálna doba od omráčenia po začiatok vykruvenia/ usmrtenie (v sekundách) Frekvencia kalibrácie zariadenia Optimalizácia prietoku elektrického prúdu Predchádzanie elektrošokom pred omráčením Poloha a kontaktná plocha elektród	Bod 4
2	Omráčenie elektrickým prúdom aplikovaným od hlavy do tela	Vystavenie tela elektrickému prúdu, ktorý v rovnakom čase vyvolá na EEG celkový záznam ako pri epileptickom záchvate a fibriláciu alebo zástavu srdca	Všetky druhy Zabíjanie, depopulácia a iné situácie	Minimálny elektrický prúd (A alebo mA) Minimálne napätie (V) Maximálna frekvencia (Hz) Minimálna doba expozície	Bod 5

▼B

Č.	Názov	Opis	Podmienky používania	Kľúčové parametre	Špecifické požiadavky kapitoly II tejto prílohy
		Jednoduché omráčenie v prípade zabitia		<p>Frekvencia kalibrácie zariadenia</p> <p>Optimalizácia prietoku elektrického prúdu</p> <p>Predchádzanie elektrošokom pred omráčením</p> <p>Poloha a kontaktná plocha elektród</p> <p>Maximálna doba od omráčenia po začiatok vykruvenia (v sekundách) v prípade jednoduchého omráčenia (jednoduchých omráčení)</p>	
3	Elektrický vodný kúpeľ	<p>Vystavenie celého tela elektrickému prúdu vo vodnom kúpeli, ktorý vyvolá na EEG celkový záznam ako pri epileptickom záchvate a prípadne fibriláciu alebo zástavu srdca</p> <p>Jednoduché omráčenie s výnimkou prípadov, keď je frekvencia menšia alebo sa rovná 50 Hz</p>	Hydina Zabíjanie, depopulácia a iné situácie	<p>Minimálny elektrický prúd (A alebo mA)</p> <p>Minimálne napätie (V)</p> <p>Maximálna frekvencia (Hz)</p> <p>Frekvencia kalibrácie zariadenia</p> <p>Predchádzanie elektrošokom pred omráčením</p> <p>Minimalizácia bolesti pri zavesovaní</p> <p>Optimalizácia prietoku elektrického prúdu</p> <p>Maximálne trvanie zavesenia pred vodným kúpeľom</p> <p>Minimálna doba expozície každého zvierat'a</p> <p>Ponorenie vtákov až po bázu krídel</p> <p>Maximálna doba od omráčenia po začiatok vykruvenia/ usmrtenie pri frekvencii nad 50 Hz (v sekundách)</p>	Bod 6

▼M2

Tabuľka 3 — Kontrolované atmosférické metódy

▼B

Č.	Názov	Opis	Podmienky používania	Kľúčové parametre	Špecifické požiadavky kapitoly II tejto prílohy
1	Oxid uhličitý vo vysokej koncentrácii	Priama alebo postupná expozícia zvierat, ktoré sú pri vedomí, plynnej zmesi s obsahom viac ako 40 % oxidu uhličitého. Metódu možno používať v jamách, tuneloch, kontajneroch alebo v hermeticky uzavretých budovách Jednoduché omráčenie v prípade zabíjania ošipaných	Ošipané, lasice, činčily, hydina okrem kačíc a husí Zabíjanie len pri ošipaných Iné situácie ako zabíjanie pri hydine, lasiciach, činčilách a ošipaných	Koncentrácia oxidu uhličitého Dĺžka expozície Maximálna doba od omráčenia po začiatok vykvrvenia (v sekundách) v prípade jednoduchého omráčenia Kvalita plynu Teplota plynu	Bod 7 Bod 8
2	Oxid uhličitý v dvoch etapách	Expozícia zvierat, ktoré sú pri vedomí, plynnej zmesi s obsahom do 40 % oxidu uhličitého nasledujúca po tom, ako zvieratá stratili vedomie pri vyššej koncentrácii oxidu uhličitého	Hydina Zabíjanie, depopulácia a iné situácie	Koncentrácia oxidu uhličitého Dĺžka expozície Kvalita plynu Teplota plynu	Neuplatňuje sa
3	Oxid uhličitý v spojení s inertnými plynmi	Priama alebo postupná expozícia zvierat, ktoré sú pri vedomí, plynnej zmesi s obsahom do 40 % oxidu uhličitého v spojení s inertnými plynmi, pričom expozícia vedie k anoxii. Metódu možno používať v jamách, vreciach, tuneloch, kontajneroch alebo v hermeticky uzavretých budovách Jednoduché omráčenie ošipaných, ak je dĺžka expozície zmesi s obsahom aspoň 30 % oxidu uhličitého kratšia ako 7 minút	Ošipané a hydina Zabíjanie, depopulácia a iné situácie	Koncentrácia oxidu uhličitého Dĺžka expozície Maximálna doba od omráčenia po začiatok vykvrvenia/ usmrtenie (v sekundách) v prípade jednoduchého omráčenia Kvalita plynu Teplota plynu Koncentrácia kyslíka	Bod 8

▼ **B**

Č.	Názov	Opis	Podmienky používania	Kľúčové parametre	Špecifické požiadavky kapitoly II tejto prílohy
		Jednoduché omráčenie hydiny, ak je celková dĺžka expozície zmesi s obsahom aspoň 30 % oxidu uhličitého kratšia ako 3 minúty			
4	Inertné plyny	Priama alebo postupná expozícia zvierat, ktoré sú pri vedomí, zmesi inertných plynov, ako sú napr. argón alebo dusík, pričom expozícia vedie k anoxii. Metódu možno používať v jamách, vreciach, tuneloch, kontajneroch alebo v hermeticky uzavretých budovách Jednoduché omráčenie v prípade zabíjania ošipaných Jednoduché omráčenie hydiny, ak je celková dĺžka expozície vedúcej k anoxii kratšia ako 3 minúty	Ošipané a hydina Zabíjanie, depopulácia a iné situácie	Koncentrácia kyslíka Dĺžka expozície Kvalita plynu Maximálna doba od omráčenia po začiatok vykrvenia/ usmrtenie (v sekundách) v prípade jednoduchého omráčenia Teplota plynu	Bod 8
5	Oxid uhoľnatý (čistý zdroj)	Expozícia zvierat, ktoré sú pri vedomí, plynnej zmesi s obsahom (viac ako 4 %) oxidu uhoľnatého	Kožuštinové zvieratá, hydina a ciciaky Iné situácie ako zabíjanie	Kvalita plynu Koncentrácia oxidu uhoľnatého Dĺžka expozície Teplota plynu	Body 9.1, 9.2 a 9.3
6	Oxid uhoľnatý v kombinácii s inými plynmi	Expozícia zvierat, ktoré sú pri vedomí, plynnej zmesi s obsahom viac ako 1 % oxidu uhoľnatého v kombinácii s inými toxickými plynmi	Kožuštinové zvieratá, hydina a ciciaky Iné situácie ako zabíjanie	Koncentrácia oxidu uhoľnatého Dĺžka expozície Teplota plynu Filtrácia plynu produkovaného motorom	Bod 9
7	Omračovanie nízkym atmosférickým tlakom	Expozícia zvierat, ktoré sú pri vedomí, postupnej dekompresii so znížením dostupného kyslíka na menej ako 5 %	Brojlerové kurčatá do 4 kg živej hmotnosti Zabíjanie, depopulácia a iné situácie	Miera dekompresie Dĺžka expozície Okolité teplota a vlhkosť	Body 10.1 až 10.5

▼ **M2**

Tabuľka 4 — Iné metódy

Č.	Názov	Opis	Podmienky používania	Kľúčové parametre	Špecifické požiadavky kapitoly II tejto prílohy
1	Smrtiaca injekcia	Strata vedomia a citlivosti, po ktorej nasleduje nezvratná smrť v dôsledku vstreknutia veterinárnych liekov	Všetky druhy Iné situácie ako zabíjanie	Typ injekcie Použitie schválených liekov	Neuplatňuje sa

KAPITOLA II

Špecifické požiadavky na niektoré metódy

1. *Nepenetračné jatočné zariadenie*

Pri použití tejto metódy musia dávať prevádzkovatelia podnikov pozor, aby nespôsobili fraktúru lebky.

Táto metóda sa používa len pri prežúvavcoch do 10 kg živej hmotnosti.

2. *Drvenie*

Touto metódou sa zaistí okamžité rozdrvenie a okamžitá smrť zvierat. Prístroj obsahuje rýchlo sa točiacie mechanicky poháňané usmrcujúce čepele alebo výbežky z expandovaného polystyrénu. Kapacita prístroja je postačujúca na to, aby všetky zvieratá boli ihneď usmrtené, a to aj v prípade, keď ide o veľké množstvá.

3. *Dislokácia krčných stavcov a úder do hlavy*

Tieto metódy sa nepoužívajú ako bežné metódy okrem prípadov, keď nie sú na omračovanie dostupné iné metódy.

Tieto metódy sa na bitúnkoch nepoužívajú okrem prípadov, keď ide o náhradnú metódu omráčenia.

Žiadny pracovník neusmrcuje manuálnou dislokáciou krčných stavcov alebo úderom do hlavy viac ako sedemdesiat zvierat denne.

Manuálna dislokácia krčných stavcov sa nesmie používať pri zvieratách, ktorých živá hmotnosť presahuje tri kilogramy.

4. *Omráčenie elektrickým prúdom aplikovaným iba do hlavy*

4.1. Pri omráčení elektrickým prúdom aplikovaným iba do hlavy zovrú elektródy mozog zvieratá a musia byť upravené na jeho veľkosť.

4.2. Omráčenie elektrickým prúdom aplikovaným iba do hlavy sa vykonáva v súlade s minimálnymi hodnotami prúdu stanovenými v tabuľke 1.

Tabuľka 1 — Minimálne hodnoty prúdu na omráčenie elektrickým prúdom aplikovaným iba do hlavy

Katégoria zvierat	Hovädzí dobytok vo veku 6 mesiacov a viac	Hovädzí dobytok mladší ako 6 mesiacov	Ovce a kozy	Ošipané	Kurčatá	Morky
Minimálny elektrický prúd	1,28 A	1,25 A	1,00 A	1,30 A	240 mA	400 mA

5. *Omráčenie elektrickým prúdom aplikovaným od hlavy do tela*5.1. *Ovce, kozy a ošipané*

Minimálne hodnoty prúdu na omráčenie elektrickým prúdom aplikovaným od hlavy do tela sú 1 ampér pre ovce a kozy 1,30 ampéra pre ošipané.

▼B

5.2. Líšky

Elektrody s prúdom s minimálnou hodnotou 0,3 ampéra a s minimálnym napätím 110 voltov sa aplikujú do ústnej dutiny a do konečníka aspoň počas troch sekúnd.

5.3. Činčily

Elektrody s prúdom s minimálnou hodnotou 0,57 ampéra sa aplikujú od ucha po chvost aspoň počas 60 sekúnd.

6. *Omračovanie hydiny v elektrickom vodnom kúpeli*

6.1. Zvieratá sa nesmú zavesovať, ak sú príliš malé na omračenie vo vodnom kúpeli, alebo ak by pripútanie mohlo spôsobiť alebo zvýšiť bolesť (napríklad viditeľne poranené zvieratá). V týchto prípadoch sa zvieratá usmrtia alternatívnou metódou.

6.2. Závesné háky sú pred zavesením a vystavením živých vtákov prúdu navlhčené. Vtáky sa zavesia za obe nohy.

6.3. Pri omračovaní vo vodnom kúpeli sa dodržiavajú minimálne hodnoty prúdu stanovené pre zvieratá uvedené v tabuľke 2 a zvieratá sa tomuto prúdu vystavia aspoň na štyri sekundy.

Tabuľka 2 — Požiadavky na elektrický prúd, pokiaľ ide o zariadenia na omračovanie vo vodnom kúpeli
(priemerné hodnoty na zviera)

Frekvencia (Hz)	Kurčatá	Morky	Kačice a husi	Prepelice
< 200 Hz	100 mA	250 mA	130 mA	45 mA
Od 200 do 400 Hz	150 mA	400 mA	Nepovolené	Nepovolené
Od 400 do 1 500 Hz	200 mA	400 mA	Nepovolené	Nepovolené

7. *Oxid uhličitý vo vysokej koncentrácii*

Pri ošippaných, lasiciach a činčilách sa používa koncentrácia oxidu uhličitého najmenej 80 %.

8. *Oxid uhličitý, použitie inertných plynov alebo kombinácie týchto plyných zmesí*

Plyny nesmú za žiadnych okolností preniknúť do komory alebo na miesto, kde sa majú zvieratá omračovať a usmrcovať tak, aby spôsobili popáleniny alebo rozrušenie z dôvodu mrazu alebo nedostatku vlhkosti.

9. *Oxid uhoľnatý (čistý zdroj alebo v kombinácii s inými plynmi)*

9.1. Zvieratá sú neustále pod vizuálnym dozorom.

9.2. Zvieratá vstupujú po jednom a zabezpečí sa, aby pred vstupom nasledujúceho zvieraťa bolo predchádzajúce zviera v bezvedomí alebo mŕtve.

9.3. Zvieratá zostanú v komore, až pokiaľ nie sú mŕtve.

9.4. Plyn produkovaný motorom špeciálne prispôbeným na účely usmrcovania zvierat sa môže použiť, ak si osoba zodpovedná za usmrcovanie vopred overila, že použitý plyn:

- bol vhodným spôsobom ochladený;
- bol dostatočne filtrovaný;
- je zbavený všetkých dráždivých zložiek alebo plynov.

Motor sa musí odskúšať každý rok pred začatím usmrcovania zvierat.

9.5. Zvieratá sa neumiestňujú do komory, pokiaľ sa nedosiahne minimálna koncentrácia oxidu uhoľnatého.

▼ M210. *Omračovanie nízkym atmosférickým tlakom*

10.1. V prvej fáze miera dekompresie nesmie byť väčšia ako miera rovnajúca sa zníženiu normálneho atmosférického tlaku zo 760 na 250 torrov počas minimálne 50 sekúnd.

10.2. V druhej fáze počas nasledujúcich 210 sekúnd má klesnúť normálny atmosférický tlak na minimálne 160 torrov.

10.3. Krivka závislosti tlaku na dĺžke času sa upraví tak, aby sa zabezpečilo neodvratné omráčenie všetkých vtákov počas trvania cyklu.

10.4. Pred každým operačným zásahom a minimálne raz denne sa vykoná skúška netesnosti komory a kalibrovanie tlakomerov.

10.5. Záznamy o absolútnom vákuovom tlaku, dĺžke expozície, teplote a vlhkosti sa uchovávajú aspoň jeden rok.

*PRÍLOHA II***USPORIADANIE, VÝSTAVBA A VYBAVENIE BITÚNKOV**

(podľa článku 14)

1. Všetky zariadenia na ustajnenie

1.1. Vetracie systémy sa navrhujú, budujú a udržiavajú tak, aby boli neustále zabezpečené dobré podmienky zvierat, a zohľadňujú sa pri tom očakávané možné poveternostné podmienky.

1.2. Ak sa vyžaduje vetranie mechanickými prostriedkami, pre prípad poruchy sa zabezpečí výstražný systém a núdzové náhradné zariadenia.

1.3. Zariadenia na ustajnenie sa navrhujú a budujú tak, aby sa minimalizovalo riziko zranenia zvierat a výskyt náhleho hluku.

1.4. Zariadenia na ustajnenie sa navrhujú a budujú tak, aby sa uľahčila kontrola zvierat. Zabezpečí sa primerané pevné alebo prenosné osvetlenie, aby sa zvieratá mohli kedykoľvek kontrolovať.

2. Zariadenia na ustajnenie zvierat, ktoré neboli dodané v kontajneroch

2.1. Ohrady, chodby a priechody sa navrhujú a stavajú tak, aby umožnili:

a) voľný pohyb zvierat v požadovanom smere v súlade s ich bežným správaním a bez rozptýlenia;

b) ošípaným a ovciam kráčať vedľa seba, okrem prípadu, keď priechody vedú k zariadeniu na znehybňovanie.

2.2. Rampy a mostíky sú vybavené bočným zábradlím, aby zvieratá nemohli vypadnúť.

2.3. Systém zásobovania vodou v ohradách sa navrhuje, buduje a udržiava tak, aby zvieratám umožnil neustály prístup k čistej vode bez toho, aby sa zranili alebo boli obmedzené v pohybe.

2.4. Ak sa medzi ohradami a priechodom vedúcim k miestu omráčenia používa čakacia ohrada, musí mať rovnú podlahu a pevné bočné steny a musí byť navrhnutá tak, aby sa zabránilo uviaznutiu alebo ušliapaniu zvierat.

2.5. Podlahy sa budujú a udržiavajú tak, aby sa minimalizovalo riziko pošmyknutia, pádu alebo zranenia nôh zvierat.

2.6. Ak majú bitúanky otvorené ustajnenia bez prirodzeného prístrešia alebo tieňa, zabezpečí sa vhodná ochrana pred nepriaznivými poveternostnými podmienkami. Ak takáto ochrana nie je, tieto ustajnenia sa nesmú používať za nepriaznivých poveternostných podmienok. V prípade absencie prírodného zdroja vody sa poskytnú zariadenia na pitie.

3. Zariadenia a vybavenie na znehybňovanie

3.1. Zariadenia a vybavenie na znehybňovanie sa navrhujú, budujú a udržiavajú tak, aby:

a) optimalizovali použitie metódy omráčenia alebo zabitia;

b) zabránili poraneniu alebo pomliaždeninám zvierat;

▼B

c) minimalizovali zápasenie a hlasité prejavy pri znehybňovaní zvierat;

d) minimalizovali čas znehybnenia.

3.2. Ak sa v prípade druhov hovädzieho dobytku používa pneumatická jatočná pištoľ, boxy na znehybnenie sú vybavené zariadením, ktoré obmedzí laterálny aj vertikálny pohyb hlavy zvierata.

4. *Elektrické omračovacie zariadenie (okrem zariadenia na omračovanie vo vodnom kúpeli)*

4.1. Elektrické omračovacie zariadenie sa vybaví prístrojom, ktorý u všetkých omračovaných zvierat zobrazuje a zaznamenáva údaje o kľúčových parametroch elektrického prúdu. Tento prístroj sa umiestni tak, aby ho personál jasne videl a aby vydával zreteľný vizuálny a zvukový výstražný signál, ak dĺžka expozície klesne pod požadovanú úroveň. Tieto záznamy sa uchovávajú aspoň jeden rok.

4.2. Automatické elektrické omračovacie zariadenie v spojení so znehybňovacím zariadením dodáva konštantný prúd.

5. *Zariadenie na omračovanie vo vodnom kúpeli*

5.1. Linky so závesnými hákmi sa navrhujú a umiestňujú tak, aby vtáky zavesené na nich nemali žiadne prekážky a aby boli minimálne rozrušované.

5.2. Linky so závesnými hákmi sa navrhujú tak, aby na nich zavesené vtáky neviseli pri vedomí dlhšie ako jednu minútu. Kačice, husi a morky však nesmú visieť pri vedomí dlhšie ako dve minúty.

5.3. K linke so závesnými hákmi až do ústia oparovacej vane je po celej dĺžke ľahký prístup pre prípad, že by sa zvieratá museli z linky na zabíjanie sňať.

5.4. Veľkosť a tvar kovových hákov musí zodpovedať veľkosti behákov hydiny, ktorá sa má zabiť, aby sa mohol zabezpečiť elektrický kontakt bez spôsobenia bolesti.

5.5. Zariadenie na omračovanie vo vodnom kúpeli je vybavené elektricky izolovanou vstupnou rampou a navrhnuté a udržiavané tak, aby pri vstupe voda nepretekala.

5.6. Vodný kúpeľ sa navrhuje tak, aby sa úroveň ponorenia vtákov dala ľahko prispôbiť.

5.7. Elektródy v zariadení na omračovanie vo vodnom kúpeli sú umiestnené po celej dĺžke vodného kúpeľa. Vodný kúpeľ je navrhnutý a udržiavaný tak, aby boli háky pri prechode nad vodou v stálom kontakte s uzemnenou trecou tyčou.

5.8. Od miesta zavesenia až do miesta ponorenia do zariadenia na omračovanie vo vodnom kúpeli je vybudovaný systém na upokojenie zvierat spočívajúci v udržiavaní kontaktu s hruďou vtákov.

5.9. K zariadeniu na omračovanie vo vodnom kúpeli je zabezpečený prístup, aby bolo možné vykrviť vtáky, ktoré boli omráčené a zostali vo vodnom kúpeli v dôsledku poruchy alebo omeškania linky.

5.10. Zariadenie na omračovanie vo vodnom kúpeli sa vybaví prístrojom, ktorý zobrazuje a zaznamenáva údaje o kľúčových parametroch elektrického prúdu. Tieto záznamy sa uchovávajú aspoň jeden rok.

▼ B6. *Plynové omračovacie zariadenie pre ošipané a hydinu*

6.1. Plynové omračovacie zariadenia vrátane dopravných pásov sa navrhujú a budujú tak, aby:

- a) optimalizovali používanie metódy omračovania plynom;
- b) zabránili poraneniu alebo pomliaždeninám zvierat;
- c) minimalizovali zápasenie a hlasité prejavy pri znehybňovaní zvierat.

6.2. Plynové omračovacie zariadenie je vybavené tak, aby neustále meralo, zobrazovalo a zaznamenávalo koncentráciu plynu a dĺžku expozície a aby vydávalo zreteľný vizuálny a zvukový výstražný signál, ak koncentrácia plynu klesne pod požadovanú úroveň. Prístroj sa umiestni tak, aby ho personál zreteľne videl. Tieto záznamy sa uchovávajú aspoň jeden rok.

6.3. Plynové omračovacie zariadenie sa navrhuje tak, aby sa zvieratá aj pri využití maximálnej povolenej kapacity mohli zvaliť bez toho, aby sa ukladali na seba.

▼ M27. *Omračovanie nízkym atmosférickým tlakom*

7.1. Zariadenie na omračovanie nízkym atmosférickým tlakom musí byť konštruované a vyrobené tak, aby sa v komore zabezpečilo vákuum, v ktorom je možná pomalá postupná dekompresia so znížením dostupného kyslíka a udržaním minimálneho tlaku.

7.2. Systém musí byť vybavený tak, aby neustále meral, zobrazoval a zaznamenával absolútny vákuový tlak, dĺžku expozície, teplotu, vlhkosť a aby vydával zreteľný vizuálny a zvukový výstražný signál, ak sa tlak odchyľuje od požadovaných úrovní. Zariadenie musí byť pre personál jasne viditeľné.

PRÍLOHA III

PREVÁDZKOVÉ PRAVIDLÁ NA BITÚNKOCH

(podľa článku 15)

1. *Príchod, premiestňovanie zvierat a zaobchádzanie s nimi*

1.1. Pracovník zodpovedný za dobré podmienky zvierat alebo osoba, ktorá mu priamo zodpovedá, posudzuje systematicky pri príchode každej zásielky zvierat podmienky zvierat s cieľom určiť priority, pričom najmä identifikuje zvieratá s osobitnými potrebami, pokiaľ ide o dobré podmienky zvierat, a zodpovedajúce opatrenia, ktoré je potrebné prijať.

1.2. Zvieratá sa vyložia čo najskôr po príchode a následne bez zbytočného odkladu zabijú.

Cicavce okrem králikov a zajacov, ktoré neboli priamo po príchode odvedené na miesto zabitia, sa ustajnia.

Zvieratá, ktoré neboli zabité do 12 hodín po príchode, sa nakrmia a následne vo vhodných intervaloch dostávajú malé množstvá krmiva. V takýchto prípadoch sa zvieratám poskytne vhodné množstvo podstielky alebo rovnocenného materiálu, ktoré zvieratám zabezpečí príslušnú úroveň pohodlia podľa druhu a počtu príslušných zvierat. Tento materiál zabezpečí účinné odvodňovanie alebo primeranú absorpciu moču a výkalov.

1.3. Kontajnery, v ktorých sa zvieratá prepravujú, sa udržiavajú v dobrom stave, zaobchádza sa s nimi opatrne, najmä ak majú perforované alebo pružné dno, a:

- a) nehádzu, nepúšťajú alebo neprevracajú sa;
- b) ak je to možné, nakladajú a vykladajú sa vo vodorovnej polohe a mechanicky.

Ak je to možné, zvieratá sa vykladajú jednotlivo.

1.4. Ak sú kontajnery naukladané jeden na druhom, prijímajú sa potrebné opatrenia:

- a) na obmedzenie presakovania moču alebo prepádavania výkalov na zvieratá umiestnené nižšie;
- b) na zabezpečenie stability kontajnerov;
- c) na to, aby nebolo obmedzené vetranie.

1.5. Na účely zabitia sa musia pred ostatnými zvieratami uprednostniť neodstavené zvieratá, laktujúce dojnice, samice, ktoré vrhli mláďa počas cesty, alebo zvieratá dodané v kontajneroch. Ak to nie je možné, prijímajú sa opatrenia na zmiernenie ich utrpenia, najmä:

- a) podojením dojníc v intervaloch nie dlhších ako 12 hodín;
- b) v prípade samice, ktorá vrhla mláďa, poskytnutím vhodných podmienok na dojčenie a dobrých podmienok pre novonarodené zviera;
- c) v prípade zvierat dodaných v kontajneroch poskytnutím vody.

1.6. Cicavce, okrem králikov a zajacov, ktoré neboli priamo po vykládke odvedené na miesto zabitia, majú po celý čas k dispozícii pitnú vodu z vhodných napájadíel.

1.7. Zabezpečí sa stály prísun zvierat na omračovanie a usmrčovanie s cieľom zabrániť tomu, aby osoby zaobchádzajúce so zvieratami hnali zvieratá zo zadržiacich ohrád.

▼B

1.8. Zakazuje sa:

- a) biť zvieratá alebo kopať do nich;
- b) vykonávať tlak na akúkoľvek osobitne citlivú časť tela tak, aby sa zvieratá uvoľnili bolesťou alebo utrpením, ktorým sa možno vyhnúť;
- c) dvíhať alebo vliecť zvieratá za hlavu, uši, rohy, nohy, chvost alebo srst' alebo s nimi zaobchádzať takým spôsobom, ktorý by im spôsoboval bolesť alebo utrpenie;

zákaz dvíhania zvierat za nohy však neplatí pre hydinu, králiky ani zajace;

- d) používať bodce alebo iné nástroje s ostrými hrotmi;
- e) krútiť, drviť alebo lámať chvosty zvierat alebo ich chytať za oči.

1.9. Používaniu prístrojov spôsobujúcich elektrické šoky je potrebné sa do čo najväčšej miery vyhnúť. V každom prípade sa takéto prístroje môžu používať iba u dospelého hovädzieho dobytku a dospelých ošípaných, ktoré sa odmietajú pohnúť, a len ak majú zvieratá pred sebou dostatok priestoru, kam by sa mohli pohnúť. Šoky netrvajú dlhšie ako jednu sekundu, sú vhodne umiestnené a aplikujú sa iba na svaly zadnej časti tela. Ak zviera nereaguje, šoky sa nepoužívajú opakovane.

1.10. Zvieratá sa neuväzujú za rohy, parohy alebo nosové krúžky, ani sa im nesmú zväzovať nohy. Ak sa musia zvieratá zviazať, použijú sa povrazy, reťaze alebo iné prostriedky, ktoré:

- a) sú dostatočne pevné, aby sa neroztrhli;
- b) zvieratám umožnia, ak je to potrebné, ľahnúť si a jesť a piť;
- c) sú navrhnuté tak, aby eliminovali akékoľvek riziko udusení alebo poranení a aby umožnili rýchle odviazanie zvierat.

1.11. Zvieratá, ktoré nie sú schopné chodiť, sa nesmú na miesto zabitia vliecť, ale musia sa usmrtiť tam, kde ležia.

2. *Dodatočné pravidlá na ustajnenie cicavcov (okrem králikov a zajacov)*

2.1. Každé zviera má dostatočný priestor na státie, ľahnutie si a okrem dobytku ustajneného jednotlivo aj otočenie sa.

2.2. Zvieratá sú bezpečne ustajnené v stajniach a zaistí sa, aby nemohli utiecť a boli chránené pred predátormi.

2.3. Pri každej ohrade sa viditeľným nápisom označí dátum a čas príchodu a okrem jednotlivo ustajneného dobytku aj maximálny počet zvierat, ktoré sa v nej môžu držať.

2.4. V každý deň prevádzky bitúnku sa pred príchodom zvierat pripraví izolačné ohrady pre zvieratá, ktoré si vyžadujú osobitnú starostlivosť; tieto ohrady musia byť pripravené na okamžité použitie.

2.5. Podmienky a zdravotný stav ustajnených zvierat pravidelne kontroluje pracovník zodpovedný za dobré podmienky zvierat alebo osoba na to spôsobilá.

▼B*3. Vykrvenie zvierat*

3.1. Ak omráčenie, zavesenie, zdvihnutie a vykrvenie zvierat vykonáva jedna osoba, táto osoba vykoná všetky tieto úkony postupne najprv na jednom zvierati predtým, ako začne vykonávať akýkoľvek z týchto úkonov na ďalšom zvierati.

3.2. V prípade jednoduchého omráčenia alebo zabitia v súlade s článkom 4 ods. 4 sa systematicky pretnú obidve krčné tepny alebo cievy, z ktorých vychádzajú. Elektrická stimulácia sa vykoná len po overení bezvedomia zvierat'a. Ďalšia manipulácia alebo obarenie sa vykonajú len po overení, či zviera nejaví známky života.

3.3. Vtáky sa nezabíjajú na automatickom zariadení na podrezávanie krkov, pokiaľ sa nedá s istotou určiť, či pri podrezaní krku skutočne došlo k prerezaniu oboch ciev. Ak podrezanie krku nebolo účinné, vták sa okamžite zabije.

PRÍLOHA IV

SÚVISLOSŤ MEDZI ČINNOSŤAMI A POŽIADAVKAMI NA SKÚŠKU SPÔSOBILOSTI

(podľa článku 21)

Úkony spojené so zabíjaním uvedené v článku 7 ods. 2	Predmety skúšky spôsobilosti
Všetky úkony uvedené v článku 7 ods. 2 písm. a) až g):	Správanie zvierat, utrpenie zvierat, vedomie a citlivosť, stres zvierat.
a) zaobchádzanie so zvieratami a starostlivosť o ne pred ich znehybnením;	Praktické aspekty zaobchádzania so zvieratami a ich znehybňovania.
b) znehybnenie zvierat na účely omráčenia alebo zabitia;	Znalosť pokynov výrobcu týkajúcich sa typu použitého znehybňovacieho zariadenia v prípade mechanického znehybnenia.
c) omráčenie zvierat;	Praktické aspekty techník omračovania a znalosť pokynov výrobcov týkajúcich sa typu použitých omračovacích zariadení. Náhradné metódy omračovania a/alebo usmrcovania. Základná údržba a čistenie zariadenia na omračovanie a/alebo usmrcovanie.
d) posúdenie účinného omráčenia;	Monitorovanie účinnosti omráčenia. Náhradné metódy omračovania a/alebo usmrcovania.
e) zavesenie alebo zdvihnutie živých zvierat;	Praktické aspekty zaobchádzania so zvieratami a ich znehybňovania. Monitorovanie účinnosti omráčenia.
f) vykrvenie živých zvierat;	Monitorovanie účinnosti omráčenia a absencie známkov života. Náhradné metódy omračovania a/alebo usmrcovania. Primerané používanie a údržba vykrovacích nožov.
g) zabíjanie v súlade s článkom 4 ods. 4;	Primerané používanie a údržba vykrovacích nožov. Monitorovanie absencie známkov života.
Úkony spojené s usmrcovaním uvedené v článku 7 ods. 3	Predmety skúšky spôsobilosti
usmrcovanie kožušinových zvierat.	Praktické aspekty zaobchádzania so zvieratami a ich znehybňovania. Praktické aspekty techník omračovania a znalosť návodov výrobcov omračovacích zariadení. Náhradné metódy omračovania a/alebo usmrcovania. Monitorovanie účinnosti omračovania a potvrdenie smrti. Základná údržba a čistenie zariadenia na omračovanie a/alebo usmrcovanie.